

можуть використовуватись у певних контекстах. Ідіоми з прагматичним аспектом зазвичай несуть невелику кількість інформації, натомість виступають засобами організації розмови, можуть мати лексично усталену, інваріантну форму. Крім того, прагматичні ідіоми орієнтовані на бесіду, тому прив'язані до певних рутинних ситуацій [2].

Іспанські мовознавці Беріт Балсер та Роса Піньель розробили деталізовану типологію прагматичних ідіом, яка складається з шести основних груп, кожна з яких ділиться на менші підгрупи [4]. Основними групами є експресивні формули (*Damn it! What the hell..?* [5]), формули зобов'язання (*I promise you* [5]), директивні формули (*Shut up! Go on!* [5]), запитальні формули (*What about you? See what I mean?* [5]), стверджувальні або репрезентативні формули (*It's alright, I don't understand* [5]) та вердиктивні формули (*You are kidding! Oh my God!* [5]).

В свою чергу Флоріан Коулмас пропонує типологію, яка включає п'ять класів ідіом з прагматичним елементом [3]. Лінгвіст виділяє формули структурування розмови (*in fact, I'd say, tell me* [5]), формули ввічливості (*excuse me, thank you* [5]), метакомунікативні формули (*Later! Catch you later!* [5]), формули емоційної позиції (*Shame on you! Nice to meet you!* [5]) та формули зволікання (*I'm just saying, you know, you see* [5]).

Ідіоми з прагматичним елементом є так званим інструментом комунікації, найважливіша функція якого — утворення мовленнєвих актів, оскільки прагматичні ідіоми — це частина комплексу стереотипних моделей поведінки та соціальних взаємодій. Наприклад, одиниці на кшталт *What do you think?* чи *What about you?* спонукають співрозмовника до висловлення власної думки, а ідіому *I'm afraid* використовують задля того, щоб ввічливо повідомити щось неприємне. Наприклад:

Corporal Lyons: *Major Barrymore won't be pleased, sir. He'll want to see you both.*

Sherlock Holmes: *I'm afraid, we won't have time for that* [5].

Або:

Sherlock: *They've got it wrong. He was murdered, Sebastian.*

Sebastian: *I'm afraid, they don't see it that way* [5].

Отже, з точки зору комунікації ідіоми з прагматичним елементом становлять важливу підгрупу ідіом, адже можливість оперувати такими одиницями належним чином — це передумова гармонійного та повноцінного міжособистісного та міжкультурного спілкування. Відповідно, правильне та доречне використання прагматичних ідіом у кінематографічному дискурсі забезпечує його наближеність до живого щоденного спілкування, що, власне, й виступає основною причиною вживання ідіом даного типу у сценаріях.

Список використаних джерел

1. Dynel M. Stranger than fiction. A few methodological notes on linguistic research in film discourse / M. Dynel // *Brno Studies in English*. Vol. 37. – 2011. – P. 41-61.
2. Fernando Ch. Idioms and Idiomaticity / Chitra Fernando. – Oxford: Oxford University Press, 1996. – P. 153-155, 160.
3. Szerszunowicz J. Some Remarks on Cross-Linguistic Equivalence of Polish, English and Italian Pragmatic Idioms with Faunal Constituents / J. Szerszunowicz // *Research on Phraseology in Europe and Asia: Focal Issues of Phraseological Studies*, Vol. 1. – 2011. – P. 331-354.
4. Balzer B. Vorschlag eines klassifikatorischen Modells für Routineformeln psycho-sozialer Art / B. Balzer, R. Piñel // *Phraseologie: global, areal, regional*. – 2010. – С. 269-275.
5. Sherlock – Series 1 [Електронний ресурс] // BBC Writersroom – Режим доступу: <https://www.bbc.co.uk/writersroom/scripts/sherlock>.

Москальова Надія Петрівна

Кандидат історичних наук, професор

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Кулішенко Тамара Юрївна

Кандидат політичних наук, доцент

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ

У 2019 року виповнилося 100 років з дня створення першого в Україні державного органу охорони пам'яток історії та культури – Всеукраїнського комітету охорони пам'яток мистецтв і старовини (ВУКОПМІС). Його було створено у Харкові при Народному комісаріаті освіти УСРР з метою здійснення обліку, реєстрації, охорони, вивчення та популяризації пам'яток. Його створення було здійснено в той час, коли питання збереження історико-культурної спадщини в Україні встали особливо гостро. Протягом 1917-

1918 рр. в умовах складної політичної та військової ситуації значна кількість історичних реліквій та творів мистецтва була втрачена.

Проблема збереження історико-культурної спадщини завжди була і є досить актуальною. В умовах незалежної України процес національного та культурного відродження неможливий без вивчення, збереження та популяризації історико-культурних цінностей, оскільки пам'ятники історії та культури є джерелом творчого натхнення для успішної розбудови країни. Конституція України чітко визначає завдання державних органів в цьому питанні. За статтею 54 Основного Закону «Культурна спадщина охороняється законом. Держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, вживає заходів для повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами»; за статтею 66 «Кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки». В Законі України «Про охорону культурної спадщини» говориться, що «Охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування».

Характерною рисою сучасних цивілізованих держав є збереження та використання з метою виховання, освіти, організації відпочинку населення та туризму пам'яток матеріальної та духовної культури. В значній мірі цю роль виконують музеї різноманітного профілю: краєзнавчі, історичні, історико-художні, етнографічні, сільськогосподарські, науки і техніки, еко-музеї тощо. Наприкінці ХХ - початку ХХІ ст. музеї науки і техніки у зв'язку з швидкими науково-технічними та інформаційними змінами переживають справжній бум і в деяких країнах їх кількість нараховується сотнями. Ряд технічних музеїв Європи та Америки стали предметом національної гордості, мільйони відвідувачів знайомляться з ними. Музеї оснащені першокласним устаткуванням, мають в своєму складі наукові установи, бібліотеки, кінотеатри, обсерваторії тощо. Основний контингент відвідувачів звичайно молодь. Саме для них при музеях створюються клуби, школи, проводяться експедиції. Слід відмітити, що в цих музеях вивчаються і пропагуються досягнення перш за все науковців національних наукових шкіл, національних інженерів та конструкторів. Більшість таких музеїв фінансується із бюджетів країн, регіонів або муніципалітетів.

В Україні наприкінці ХХ - початку ХХІ ст. налічувалось кілька тисяч музеїв, більшість із яких відносилися до категорії музеїв науки і техніки (діяли в значній мірі на території підприємств та організацій). Музеї відігравали вирішальну роль не тільки у збереженні історико-культурної спадщини, але і в стратегії національно-громадянського виховання молодого покоління. На жаль, в умовах утвердження ринкової економіки музеї нерідко повторювали долю самих підприємств: переходили до нових власників, приватизувалися або зовсім ліквідувалися. Фонди, унікальні колекції переходили в приватні руки або невідомо куди зникали. У Харкові значно постраждали колекції великих підприємств: ХТЗ, заводу «Серп і молот»(зник і сам завод).

Слід відмітити, що питання збереження, дослідження та пропагування історичної спадщини, історичної пам'яті в сучасних умовах вирішуються вибірково та непослідовно, відсутня єдина програма розвитку та фінансування науково-технічних музеїв, відсутня достатнє фінансове забезпечення, що не дозволяє здійснити їх модернізацію та вирішити комплексно проблеми збереження історико-культурної спадщини України. Слід віддати належне Українському товариству охорони пам'яток історії та культури, Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПШ, тисячам ентузіастів, які продовжують плідно працювати на ниві захисту, збереження, відтворення культурної спадщини України, оскільки її знищення підриває саме існування народу країни.

Музей історії нашого університету (ХНТУСГ) є важливим фактором формування культурно-освітнянського середовища в нс та збереження історичної спадщини. Одним із напрямків збереження цієї спадщини є участь науковців університету у виконанні Державних програм «Реабілітовані історією. Харківська область» та «Книга пам'яті. Харківська область». Участь науковців у таких програмах дозволяє більш плідно використовувати результати своїх наукових досліджень, впливати на розширення історичного світогляду молоді, знайомити їх з іменами багатьох пам'яткознавців, діячів науки, культури, освіти, які були незаслужено викреслені із нашої історичної пам'яті. Важливе значення для виховної роботи має знайомство студентів з правовими документами з охорони культурної спадщини, викладання навчальних дисциплін, в яких піднімаються проблеми охорони культурного середовища. Свого часу в Україні Указом Президента (1999 р.) було встановлено День пам'яток історії та культури – 18 квітня (у Міжнародний день пам'яток і визначних місць). Актуальним стає проведення в цей день бесід, екскурсій, конференцій з питань збереження історико-культурної спадщини нашої країни, формування толерантного відношення до пам'яток різних часів та різних народів.